

יום שלישי ח' ניסן תשע"ג
19 מרץ 2013

אל " גבי אורלי פרומן – מנכ"לית משרד התרבות והספורט
מר מנחם גרינבלום – מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה

שלום וברכה,

הנדון : דוח ביקורת פרויקט " ממשלה ירוקה " לשנת 2012

הקדמה

החלטת הממשלה מס' 1057 מיום 13 לפברואר 2009 קבעה כי מבקרי הפנים בכל משרד ממשלתי הממשלה יהיו אחראים על עריכת ביקורת בנושא " יישום החלטת הממשלה בכל הנוגע לייעול עבודת הממשלה בהיבטיה הסביבתיים והפחתת ההשפעות החיצוניות השליליות הנובעות מפעילותם של משרדי הממשלה " מפעילותם של משרדי הממשלה " במסגרת ההחלטה נקבע :

ישופרו מדדי הביצוע הסביבתיים של המשרדים ועל המשרד הממשלה להפחית את הצריכה הכוללת שלהם בתחומים הבאים : מים, חשמל, נייר, פחיות שתייה ובקבוקים. ההחלטה נקבעה בשיעור ההפחתה הנדרש בכל תחום.

שיעור החיסכון בחשמל נקבעו בהתאם להחלטה קודמת של הממשלה מס' 4095 מיום 18 לספטמבר 2008.

החלטת הממשלה קבעה עוד כי יש לשלב תחליפים סביבתיים בשיעור של 25% לשימוש בנייר ולשימוש בכוסות חד פעמיים.

החלטת הממשלה מס' 1057 תוקנה בשנת 2012 ולמוצרים אשר נדרשת בהם הפחתת צריכה נוסף נושא הפחתת צריכת דלק (סולר ובנזין) בשיעור של 2% . כמו כן חל שינוי בהחלטה לעניין מוצרים בהם נדרש שילוב של תחליף סביבתי כדלהלן " שילוב תחליף סביבתי – שיעור צריכת נייר ממוחזר או אקולוגי של כל אחד ממוצרי הממשלה יהיה 50% או יותר מכלל הנייר שצורך המשרד ובלבד שלפחות 25% מהנייר הנצרך הינו נייר ממוחזר, ובלבד שהדבר אינו פוגע ביעילות הרכש הממשלתי כפי שייבחן וייקבע על ידי החשב הכללי "

סעיף נוסף ששונה בהחלטה הוא מועד הגשת הדוח על ידי מנכ"לי המשרדים למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, המועד החדש נקבע ל-31 למרץ 2013.

כמו כן נקבע שעד למועד זה יש להעביר דיווח למשרד להגנת הסביבה על צריכת הדלק לרכב ועל הנסיעה של כלי הרכב בשימוש המשרד בשנת 2012 למעט רכבים ייעודיים וביטחוניים. עוד נקבע כי לעניין צריכת הדלק נתוני הבסיס יהיו נתוני הצריכה של 2012.

שינוי נוסף שחל בהחלטה המקורית נוגע לרכש ירוק באמצעות מכרזים ירוקים שיפרסם החשב הכללי, על משרדי הממשלה לוודא כי מתוך כלל ההוצאות השנתיות על רכש משרדי, שיעור ההוצאה השנתי באמצעות מכרזים ירוקים יהיה כדלקמן :

בשנת 2013 – 5% מכלל הרכישות
עד סוף 2016 – 12% מכלל הרכישות
עד סוף 2020 – 20% מכלל הרכישות

כן נקבע בהחלטה שאם משרד נדרש להוצאה עודפת משום ההתקשרות במסגרת רכש ציבורי ירוק תמומן ההוצאה העודפת מתקציבו של המשרד. אולם אם ההתקשרות במסגרת הרכש הציבורי

ביקורת פנימית

הירוק הביאה לחיסכון (לרבות חיסכון שהושג משימוש במוצר או השירות) יותר התקציב שנחסך בידי המשרד .

בעניין דלק נקבע שהתקציב הנחסך יישאר בידי המשרד רק אם הושג חיסכון כנדרש ביעד ההפחתה הנדרש .

במסגרת תיקון החלטת הממשלה הורד היעד של הפחתה בצריכת כוסות חד פעמיים זאת משום שהתברר שהצריכה הייתה בכמויות קטנות יחסית לתחומי רכש אחרים וגם משום שסוג זה של רכש יוכל להיכלל כחלק מיעדי הרכש הציבורי הירוק.

החלטת הממשלה הראשונה משנת 2009 קבעה שביצועי המשרדים בשנים 2008 ו-2009 ישמשו לקביעת רמת הצריכה היחסית לעומת הממוצע של כלל משרדי הממשלה . כמו כן קבעה ההחלטה שביצועי המשרד ימדדו באופן כולל ללא התייחסות פרטנית לכל דיור שמשמש את המשרד .

בהחלטה נקבע שדוחות הביקורת של המבקרים הפנימיים יועברו למנכ"ל המשרדים ואלה יעבירו אותם למנכ"ל המשרד להגנת הסביבה , בשנה זו המועד נקבע ל-31 למרץ 2013 .

העיקרון המנחה לפרויקט ממשלה ירוקה הנו לתת דוגמה לאזרחי המדינה בתחום איכות והגנת הסביבה זאת באמצעות קידום שיקולי הקיימות ושילובם במסגרת הפעולות שמבצעת הממשלה .

הביקורת סבורה שמשרדי המדע והטכנולוגיה התרבות והספורט, שעיקר תקציבם מופנה למתן תמיכות או לרכישת שירותים מדעיים, תרבותיים או בתחום הפעילות הספורטיבית עבור החברה האזרחית למאות רבות של עמותות וגופים אחרים, יכולים להרחיב את מעגל הפועלים למען הגנת הסביבה, באמצעות עידודם של הגופים הנתמכים לאמץ את מטרות הפרויקט והשתלבות ביעדי הפרויקט. באופן זה תקציב המשרדים יכול להוות מנוף משמעותי ביותר להרחבת פעילות הממשלה למען איכות ושמירת הסביבה ומשאביה המצומצמים למעננו ולמען הדורות הבאים שיבואו אחרינו .

בהתאם להחלטת הממשלה הביקורת בדקה את פעולות המשרד בנושא זה ואת עמידת המשרד ביעדי הפחתה שנקבעו בהחלטת הממשלה ולהלן הממצאים .

יש להעביר דוח זה בהתאם להחלטת הממשלה למנכ"לית להגנת הסביבה עד ל-31 למרץ .

ממצאים :

1. בהתאם להחלטת הממשלה ממשיך לפעול במשרד " צוות ירוק " שבראשו עומד סמנכ"ל המשרד למשאבי אנוש וחברים בו מנהלת משאבים חומריים במשרד , רכזת לוגיסטיקה ורכזת בנא"ם .
2. חברת יעד ירוק אשר ליוותה את פעילות המשרד בפרויקט הממשלה הירוקה בתחילת הדרך לא המשיכה את פעולתה בשנת 2012, בשנה זו לא התקיימו ישיבות כלשהן עם נציגי החברה .
3. הצוות הירוק המשרדי נפגש לישיבה אחת במהלך השנה לעדכון הצוות על השינוי בהחלטת הממשלה כפי שהובאו בהקדמה לדוח זה .
4. משרדי המדע והטכנולוגיה ומשרד התרבות והספורט מקבלים שירותים מנהליים ולוגיסטיים ממטה משותף לשני המשרדים , משום כך דוח זה הוא עבור שני המשרדים כי אי אפשר לעשות חלוקה בהרבה נושאים לפי מפתח משרדי .
5. שני המשרדים שוכנים ב-9 דיורים נפרדים לפי החלוקה הבאה :

3 דיורים בירושלים

3 דיורים בתל אביב

השאר חיפה , באר שבע ובנצרת .

6. מבני המשרדים , חלקם נכסי מדינה ואחרים בשכירות . מהם שני דיורים המנוהלים על ידי חברת ניהול בהתאם לפירט הבא :

שלשה משרדים שוכנים במבנים השייכים למדינה וחולקים את הבניינים עם משרדי ממשלה נוספים (קריית הממשלה בירושלים המזרחית בשיח ג'ארח , המשרד בבאר שבע והמשרד בחיפה. ששת המשרדים האחרים מוחזקים בשכירות . שלשה מתשעת הדיורים מנוהלים על ידי חברות ניהול . שטחם הכולל של דיורי המשרד הוא כ-5260 מ"ר. שטחו של המשרד בקריה המזרחית בירושלים 28665 מ"ר והוא כמחצית מכלל השטח במ"ר שמחזיק המשרד .

7. רק בשלשה מאתרי הדיור יש מונים המודדים את צריכת החשמל של המשרד והם המשרד ברחוב המסגר בתל אביב . המשרד ברחוב יד חרוצים בתל אביב והמשרד בנצרת .
8. רק באתר אחד בלבד מכלל דיורי המשרד יש מונה נפרד למדידת צריכת המים (המסגר – ת"א)
9. מצבת כוח האדם של שני המשרדים עומדת על כ-200 עובדים המועסקים ברובם ב-4 אתרים (קריית הממשלה , מזרח ירושלים שם שוכן מטה המשרד ומשרד המדע, משרד התרבות והספורט ברחוב כנפי נשרים בירושלים , ברחוב המסגר בתל אביב וברחוב יד חרוצים בתל אביב) .
10. להלן פירוט מבחר מפעולות המשרד בפרויקט ממשלה ירוקה :

- רכש ירוק - סמנכ"ל המשרד הנחה את מנהלת תחום רכש ולוגיסטיקה להמשיך ולרכוש מוצרים ירוקים והצמדות לעדכון סל המוצרים והשירותים שמפרסם מנהל הרכש הממשלתי
- צריכת דלק – הסמנכ"ל הנחה את מנהלת תחום רכש ולוגיסטיקה להנחות את רכז התחבורה דף הנחיות לנהיגה נכונה לצורך הפחתה בצריכת הדלק. דף ההנחיות הופץ לכל בעלי הרכב הצמוד במשרד.
- בפורטל המשרד הוקצה מקום לטיפים בנושא חיסכון בחשמל ומים וכן פותח שירות בשם "טרמפיאדה" המאפשר להציע "טרמפ" לעובדים שרוצים לסוע לאותו היעד או לאתר כלי רכב הנוסעים ליעדים זהים ובכך לחסוך נסיעה של רכבים נוספים .
- נייר ממוחזר – המשרד רוכש אך ורק נייר ממוחזר למעט מקרים חריגים בהם קיים מחסור בנייר ממוחזר אצל הספק .
- נתלו שלטי פרסום לפרויקט המעודדים חסכון בצריכת מים חשמל ונייר.
- הודבקו מדבקות מיוחדות ליד ברזי המים לעידוד חיסכון במים
- הודבקו מדבקות מיוחדות ליד מפסקי החשמל לעידוד כיבוי תאורה ומזגנים בעת יציאה מהמשרד זאת על מנת לעודד חיסכון בשימוש בחשמל .
- מדפסות המשרד הוגדרו להדפסה דו צדדית
- רוב התכתובת המשרדית נעשית בדואר אלקטרוני.
- כל צגי המחשב הוחלפו בשנים קודמות ל- L.C.D

11. מחזור

- נייר - הוצבו במשרד מכלים מיוחדים שסופקו על ידי המשרד להגנת הסביבה לאיסוף נייר , המכלים הגדולים הוצבו במסדרונות והקטנים – אישיים בחדרי העובדים . הנייר נאסף בקביעות על ידי חברה המעבירה אותו למפעלי הנייר לצורך מחזורו .
- בקבוקים - הוצבו מכלים לאיסוף בקבוקי פלסטיק ובקבוקי זכוכית וכן מתקנים לאיסוף סוללות . הבקבוקים הנאספים נשלחים למחזור ותמורתם מועברת לפעילות רווחה לעובדי המשרד . בשנת 2012 נאספו כ-5380 בקבוקים .

ביקורת פנימית

- טונרים – הטונרים נאספים ומועברים למיחזור, הדבר נעשה על ידי חברה שזכתה במכרז החשב הכללי

12. פעולות הסברה

הצוות הירוק המשרדי מפרסם מעת לעת טיפים שימושיים לחיסכון במים וחשמל, טיפים אלה מצויים בפורטל המשרדי וניתן לעיין בהם בכל עת, לא נעשו בשנה זו פעולות הסברה מרוכזות לעובדי המשרדים מעבר לפעולות שנעשו בשנתו הראשונה של הפרויקט. לדעת הביקורת הנושא של הסביבה והשמירה עליו גם באמצעות חיסכון בצריכת משאבי טבע הוא מאד חשוב לא רק לדור שלנו אלא גם ובעיקר לדורות הבאים, משום כך סבורה הביקורת שיש להרבות בפעולות הסברה מיוחדות אליהם יגיעו מומחים מתחומים שונים ואף יביאו לידיעת העובדים חידושים בתחום ובכך יגבירו את המוטיבציה של כולנו להשתלב בקידום הנושא במשרד ומחוצה לו.

13. רכש ירוק

הרכש הירוק הוא בהתאם להוראות מנהל הרכש הממשלתי, ויחדת הבנא"ם עוקבת באופן קבוע אחר הוראות והנחיות והמכרזים שמפרסם המנהל.

- נייר ומוצרים חד פעמיים – המשרד רוכש מוצרים ירוקים בלבד, מלבד מקרים שקיים מחסור אצל הספק של מוצרים ירוקים. יש לשבח את הצוות הירוק על כך.
- מוצרי חשמל – נרכשו מוצרים בהתאם למכרזי החשב הכללי והנחיות מנהל הרכש, עד היום טרם פורסמו מכרזים ירוקים בתחום זה. הביקורת סבורה שעל מנהל הרכש יחד עם המשרד להגנת הסביבה לפעול בנחישות בתחום חשוב זה להם השפעה רכה על צריכת חשמל וזיהום הסביבה.
- חומרי ניקיון – המשרד אינו רוכש בעצמו את חומרי הניקיון ואלה מסופקים על ידי קבלני הניקיון. לדעת הביקורת על המשרד לפעול בתחום זה שהוא חשוב לבריאות הציבור ולדורש מקבלני הניקיון ו/או ממי שחותם עימם על ההסכמים, להשתמש בחומרים ידידותיים לסביבה. באופן זה נגרום להפחתת זיהום המים והקטנת הסכנות לבריאות הציבור. בנוסף על מנהל הרכש והחשב הכללי להוציא הנחיות בנושא זה. יש להכניס סעיפים מיוחדים להסכמים עם קבלני הניקיון שיעשה שימוש רק בחומרים ידידותיים לסביבה.

14. צריכת משאבים ועמידה ביעדי ההפחתה

• מים

רק באתר אחד מדיורי המשרד קיים מונה למדידת כמות המים הנצרכת והוא אתר חן קאמור ברחוב המסגר, ת"א. ביתר הדיורים של המשרד לא קיימים מונים למדידת צריכת המים.

באתר זה נמדדה צריכה של 152.4 מ"ק בעלות של 2128.91 ₪

צריכת המים באתר זה עמדה על 90.4 מ"ק ב-2011 ועל 88.1 מ"ק בשנת 2010. דהיינו קיימת עלייה בצריכת המים בשיעור ניכר של 68.5% לעומת 2011 ושל 72.9% לעומת שנת 2010. גידול שנבע לפחות בחלקו, כנראה, מגידול במספר העובדים המועסקים במקום זה.

יש לציין כי לבקשת המשרד פנתה הנהלת הבית לחברת "מי אביבים" לבדיקת המונים

ביקורת פנימית

לדעת הביקורת יש להמשיך ולבדוק ובמהרה את הגידול בצריכה באתר זה.
הביקורת מקווה שאין הדבר מעיד על גידול בצריכה ביתר דיורי המשרד.

לאור נתונים אלה, טרם קיבל המשרד את התייחסות חברת מי אביבים, נראה כי
המשרד לא עמד ביעדי ההפחתה של צריכת מים באתר חן קאמור בתל אביב.

הביקורת העירה בעבר וממשיכה להעיר כי אי קיומם של מוני מים נפרדים למשרד
אינה מאפשרת מעקב אחר צריכת האמת של המים במשרד ובכך נפגעת יעילות
הפעילות לחיסכון במשאב חשוב זה.
הביקורת סבורה כי ראוי לבצע בדיקת היתכנות להתקנת מוני מים נפרדים לדיורי
המשרד לפחות לגדולים שבהם.

• חשמל

קיימים מונים למדידת צריכת החשמל רק בשלושה דיורים של המשרד מתוך תשעה בהם
שוכן המשרד ואלו הם:

❖ אתר חן קאמור (רחוב המסגר) בתל אביב

שנת 2012 - צריכה 101,958 קוט"ש, עלות כספית – 63,106,62 ₪

שנת 2011 – צריכה 110,932 קוט"ש

שנת 2010 – צריכה 121,908 קוט"ש

הביקורת מציינת כי מהשוואת נתוני הצריכה אנו למדים שבאתר זה ישנה ירידה
מתמשכת בצריכה בשנת 2012 של כ-8.1% לעומת 2011 ושל כ-16.4% לעומת
שנת 2010.

❖ אתר יד חרוצים בתל אביב - (האתר אוכלס ב-2012)

צריכה 17.733 קוט"ש

עלות - 8.11.073 ₪

❖ המשרד בנצרת

שנת 2012 צריכה - 29.715 קוט"ש, עלות כספית 18,483,13 ₪

שנת 2011 צריכה - 27,826 קוט"ש

שנת 2010 צריכה - 35,146 קוט"ש

הביקורת מציינת כי מהשוואת נתוני הצריכה אנו למדים כי בנצרת הייתה עלייה
של כ-6.7% לעומת הצריכה ב-2011 וירידה של כ-15.5% לעומת 2010.

הצריכה בשני האתרים (נצרת וחן-קאמור ת"א) היא של 131,673 קוט"ש לעומת 138,758
קוט"ש ב-2011 ושל 157,054 בשנת 2010. דהיינו ירידה ממוצעת של כ-5.1% לעומת 2011 ושל
16.2% לעומת 2010. דהיינו המשרד על פי הצריכה בשני אתרים אלה עומד ביעד ההפחתה
בשיעור 2% בשנה.

ביקורת פנימית

לדעת הביקורת יש לבדוק את הסיבות לעלייה בצריכת החשמל בנצרת ולהגביר הן את פעולות ההסברה בנושא החיסכון בצריכת אנרגיה ואולי לרכוש מתקנים לכיבוי תאורה ומזגנים בעת שעובדים אינם בחדרים .

ביתר האתרים התשלומים כלולים בדמי השכירות המשולמים לבעלי הנכסים או חברות הניהול .

הביקורת מבקשת להעיר כי אי קיומם של כלי מדידה מדויקים של הצריכה אינה מאפשרת לדעת אם המשרד עומד ביעדי ההפחתה אם לאו ואינה מאפשרת לרכז פעולות הסברה באתרים בזבזנים.

נייר

- נייר רגיל – המשרד לא רכש נייר רגיל
- נייר ממוחזר – 900.000 דפים

צריכת הנייר (רגיל וממוחזר) בשנת 2011 הייתה של 1,375,000 דפים ובשנת 2010 עמדה על 1,485,000 דפים . דהיינו ישנה ירידה חדה בצריכת הנייר של כ-35% לעומת 2011 ושל כ-40% לעומת 2010 .

בנוסף חשוב לציין את העובדה שהמשרד רכש רק נייר ממוחזר, דהיינו רכישה של 100% נייר ממוחזר .

מסקנת הביקורת: המשרד עומד בצורה מרשימה ביעדי ההפחתה שעומד על 13% ועומד באופן מלא ביעד של שימוש בנייר ממוחזר שנקבע על 50% מכלל הצריכה .

צריכת דלק -

בנוזין - 134.983 ליטר
עלות - 927.673.76 ₪

סולר - 4367 ליטר
עלות - 29.209.56 ₪

הצריכה הממוצעת השנתית לרכב עם מנוע בנוזין עמדה על 4,354.2 ליטר ועל 362.6 ליטר בחדש ,

הביקורת סבורה שראוי לקיים פעולות הסברה וקורסים לנהיגה נכונה לכל בעלי הרכב הצמוד על מנת לחסוך בעלויות הדלק שהן די גבוהות , ולא להסתפק בחלוקת חומר הסברה בכתב .

15. חנייה

להלן הוצאות החנייה לעובדים ולאורחים באתרי המשרד השונים :

- כנפי נשרים – עובדים 190.000 ₪
אורחים -54.000 ₪

- המלאכה 12 ת"א - עובדים -20.640 ₪

אורחים -12.856.75 ₪

- יד חרוצים – עובדים 53.091.91 ₪ (האתר מצוי ברשות המשרד רק מ-אפריל 2012)
- חן קאמור – עובדים 82.000 ₪ - (התשלום לחניות כלול במסגרת התשלום למנהל הדיור הממשלתי)
- באר שבע – עובדים 11.919.66 ₪ (הנתונים עד לספטמבר 2012)
- נצרת - עובדים 12.217 ₪

סה"כ תשלומים עבור חנייה עובדים ואורחים - 436.725.32 ₪

16. הפחתת כמות הפסולת

בשנת 2012 נרכשו המוצרים הבאים :

בקבוקים -21.966 יח'
כוסות חד פעמיים 23.000 יח'

בשנת 2011 המשרד רכש 25,500 בקבוקים
בשנת 2010 המשרד רכש 26,709 בקבוקים ובשנת 2009 - 25,068 בקבוקים .

מסקנת הביקורת : ישנה הפחתה של כ-14% לעומת 2011 ושל כ-17.8% לעומת 2010 ושל כ-12.4% לעומת 2009 .
יעד ההפחתה עומד על 11% . דהיינו המשרד עמד ביעד ההפחתה .

17. שימוש בחמרים ממוחזרים

נייר ממוחזר - בשנת 2012 המשרד רכש 900.000 דפים מנייר ממוחזר בלבד
כוסות חד פעמיים - 23.000 כל הכמות שנרכשה היא מחומרים ידידותיים לסביבה .

יש לציין כי יעד ההפחתה בנושא כוסות חד פעמיים בוטל לכן לא נעשתה השוואה לעומת שנים קודמות . בכל מקרה חשוב להדגיש כי כל הכלים החד פעמיים שנרכשו הם מחומרים ידידותיים לסביבה .

18. רכבים במשרד

במשרד 32 רכבים מהם :

29 רכבים צמודים לנושאי משרה
3 רכבי איגום

מתוכם 31 רכבים עם מנועי בנזין רכב אחד עם מנוע סולר .

19 . נורות חסכוניות

במהלך השנה הותקנו 774 נורות חסכוניות , מרביתן בחדרים ששופצו עבור מנהלת השירות הלאומי , במסגרת הפעולות לחיסכון בחשמל נרכש מכשיר למדידת רמת התאורה בחדרים

ביקורת פנימית

ובמסדרונות ונערכו מדידות על ידי רכז הבנאים. בחדרים שרמת התאורה בהן גבוה לא מוחלפים נורות שנשרפות עד להגעה לרמת התקן.

20. התקנת חיישנים ושעוני שבת

- במשרד לא הותקנו חיישני נוכחות בגלל עלותם הגבוהה.
- באתר המשרד בנצרת הותקן שעון שבת לכיבוי תאורה ומזגנים.
- באתר המשרד בשיח ג'ארח הותקן שעון שבת לכיבוי מזגנים, בנוסף ניתנה הוראה לאנשי הביטחון לכבות תאורה לאחר השעה שנקבעה.
- במנהלת השירות הלאומי בשיח ג'ארח הותקן שעון שבת לכיבוי תאורה ומזגנים.
- באתר המשרד בכנפי נשרים הותקן שעון שבת לכיבוי תאורה.
- ברחוב המסגר בת"א תותקן במהלך 2013 מערכת בקרה לכל הבניין (העניין נמצא בתהליך החתמת כל המשרדים השוכנים בבניין)

21. אנרגיה מתחדשת

באף אחיד מדיורי המשרד אין ולא הותקנו מתקנים לאנרגיה מתחדשת, לדעת הביקורת ראוי לבחון אפשרות והיתכנות של התקנת מתקנים לאנרגיה מתחדשת באתרי הדיוור שברשות הממשלה כגון שיח ג'ארח ירושלים.

22. מעבר לשימוש בדואר אלקטרוני

רובה של ההתכתבות המשרדית הפנימית וחלק גדול מהתכתובת החיצונית נעשה באמצעות הדואר האלקטרוני, דבר זה הביא להקטנת השימוש במעטפות דואר ובשנת 2012 המשרד רכש 25.000 מעטפות דואר מסוגים שונים לעומת 61.120 בשנת 2011 ו- 47.000 מעטפות ב-2010.

23. פסולת אלקטרונית

פסולת אלקטרונית וציוד אחר שמתבלה או יוצא משימוש מועבר לדיון בוועדת הבלאי. לאחר החלטת הוועדה והכרזתו כציוד בלאי הוא מועבר לחב' "אשדר" שאוספת את הציוד האלקטרוני ומעבירה אותו לפירוק או למחזור.

24. פעולות הסברה בנושאי נהיגה נכונה והפחתת צריכת הדלק.

המשרד כאמור לעיל הפיץ בקרב העובדים שלהם רכב צמוד דף הנחיות לנהיגה נכונה אך לא עשה כן ליתר עובדי המשרד שנוסעים ברכביהם הפרטיים ומקבלים החזקת רכב והחזרים עבור הנסיעות שהם עורכים בתפקיד. לדעת הביקורת חשוב וראוי לערוך פעולות הסברה בנושא נהיגה נכונה ודרכים להפחתת צריכת הדלק לכלל עובדי המשרד, הביקורת סבורה שהדבר יתרום רבות לחיסכון בצריכת דלק ובהפחתת זיהום האוויר. הביקורת ממליצה למשרד להגנת הסביבה, למנהל הרכב ולאגף התקציבים לממן פעולות הסברה כאלה לכלל העובדים ולא רק לבעלי רכבים צמודים.

25. קבלנים וספקים בשירות המדינה ואיכות הסביבה

ביקורת פנימית

המשרד כמו יתר משרדי הממשלה עובד עם זכיינים וספקים המספקים טובין ושירותים למשרד הממשלה. אין רשימה המרכזת שמות של ספקים בעלי עבירות סביבתיות. הכוונה לספקים מועדים שעברו מספר עבירות סביבתיות ושהורשעו בבתי משפט. הביקורת ממליצה למשרד להגנת הסביבה לבחון נושא זה מהפן המשפטי ואת האפשרות החוקית למנוע השתתפות עבריינים סביבתיים מועדים במכרזי הממשלה לפחות למשך תקופה מסוימת. הביקורת סבורה שעל ידי כך נשדר לציבור את חשיבות נושא זה בעיני הממשלה..

26. רכישת מתקני תמי 4 במקום שימוש בבקבוקים

המשרד מתכוון לרכוש מכשירי תמי 4 על מנת להחליף את השימוש בבקבוקי שתייה אך מנהל הרכש הממשלתי לא פרסם מכרזים בעניין. הביקורת ממליצה למשרד להגנת הסביבה לפעול בנושא זה.

לסיכום

המשרד מפנים את מטרות פרויקט ממשלה ירוקה " עשה וממשיך לעשות פעולות לחסוך במים וחשמל, הפחתת השימוש בנייר ומעבר לשימוש בנייר ממוחזר והפחתת השימוש בבקבוקי פלסטיק. המשרד משתלב גם בפעולות מחזור ובמשרדים הוצבו מכלים ייעודיים לאיסוף נייר, בקבוקים וסוללות. המשרד דואג לאיסוף טונרים וציוד אלקטרוני ומעביר אותם למחזור באמצעות חברות ייעודיות הצוות הירוק דואג לשלוח טיפים שימושיים לחיסכון בצריכת מים ואנרגיה שיכולים לשמש את העובדים גם בעת שהותם מחוץ למשרד.

מדידת נתוני הצריכה של מים וחשמל חלקית, במים יש נתונים מדויקים של צריכה רק מאתר אחד ובחשמל רק מ-3 אתרים וחבל.

כדי לשמור על הישגי המשרד בתחום חשוב זה, ראוי לערוך מעת לעת פעולות הסברה מרוכזות לעובדי המשרדים בהם יעודכנו החידושים בתחום ויחזקו את המוטיבציה להשתלב בנושא שמירת הסביבה. כמו כן ראוי לערוך פעולות בנושא נהיגה נכונה וחיסכון בדלק לכלל עובדי המשרד גם אם אין הדבר מתחייב מהחלטת הממשלה אך עולה בקנה אחד עמה.

בברכה,

חגי מרדכי

העתיק: שרת התרבות והספורט גבי לימור לבנת
שר המדע והטכנולוגיה – מר יעקב פרי
מר רן בר – סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש
ויו"ר הצוות הירוק המשרדי